

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

Ўзбекистон Республикаси Олий ва
ўрта махсус таълим вазирлигининг

2012 йил 26 декабрдаги

507-сонли буйруғи билан
тасдиқланган.

НЕФТ ВА ГАЗ ИШИ

олий таълим муассасалари таълим йўналишлари ва мутахассисликлари
умумқасбий ва махсус фанлари педагоглари учун малака ошириш
йўналишининг ўқув дастури

Тошкент – 2012

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ПЕДАГОГ ВА РАЎБАР КАДРЛАРИНИ ҚАЙТА
ТАЙЁРЛАШ ВА УЛАРНИНГ МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИ ТАШКИЛ
ЭТИШ БОШ ИЛМИЙ - МЕТОДИК МАРКАЗИ

Тошкент давлат техника университети хузуридаги педагог кадрларни қайта
тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази

Малака ошириш ўқув дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари
бўйича ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи кенгашининг
2012 йил 25 декабрдаги 4 -сонли баёни билан маъқулланган.

Тузувчилар: Б.Ш. Акрамов – ТДТУ, “Нефт ва газ конларини ишга
тушириш ва улардан фойдаланиш” кафедраси доценти
У.Д. Нурматов - ТДТУ, “Нефт ва газ объектларини
лойиҳалаш” кафедраси доценти

Такризчилар: М.С. Мирзарахимов - ТДТУ, “НГҚИТ ” кафедраси
профессори.
М.А . Сафаев – ТДТУ, “НГҚИТ ” каф. доц.

Ўқув дастурлари ТДТУ хузуридаги ОИПИ Илмий кенгашида тавсия
қилинган (2012 йил 12 ноябрдаги 11-сонли баённома).

Кириш

Дастур олий таълим муассасалари педагог кадрларининг касбий тайёргарлиги даражасини ривожлантириш, уларнинг илғор педагогик тажрибаларни ўрганишлари ҳамда замонавий таълим технологияларидан фойдаланиш бўйича малака ва кўникмаларини такомиллаштиришни мақсад қилади.

Дастур мазмунида олий таълимнинг долзарб масалаларини ўрганиш, глобал Интернет тармоғидан фойдаланган ҳолда ўқув жараёнига замонавий педагогик ва ахборот технологияларини жорий этиш, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагогик маҳоратни ошириш, Ўзбекистоннинг энг янги тарихини билиш, фан, таълим, ишлаб чиқариш интеграциясини таъминлаш, тегишли мутахассисликлар бўйича илм-фанни ривожлантиришнинг устивор йўналишларини, илмий-тадқиқотлар ўтказишнинг самарали методларидан фойдаланишга ўргатиш асосий вазифалар этиб белгиланган.

Шу билан бирга олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчиларнинг мунтазам касбий ўсишида интерактив методлар, педагогларнинг таҳлилий ва ижодий фикрлашини ривожлантиришга йўналтирилган инновацион методикалар, масофадан ўқитишни, мустақил таълим олишни кенгайтиришни назарда тутувчи техника ва технологиялардан фойдаланган ҳолда машғулотлар олиб бориш малака ва кўникмаларни ривожлантириш назарда тутилади.

Дастур доирасида берилаётган мавзулар тингловчилар педагог кадрларга қўйиладиган давлат талабларини, замонавий инновацион таълим технологиялари ва уларнинг турларини билишлари, талаба шахси ва унинг хусусиятини ҳисобга олган ҳолда таълимда индивидуаллик ва дифференциал ёндашувга эришувлари ва таълим жараёнларида муаммоли таълим, ҳамкорлик технологияси ва интерфаол усулларини амалда қўллай олишлари, ахборот технологияларидан таълим-тарбия жараёнида самарали фойдалана олиш кўникмаларига эга бўлишларини таъминлашга қаратилган.

Умумий тайёргарлик модули:

- Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари;
- Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари;
- Таълим сифати менежменти.

Умумкасбий тайёргарлик модули:

- Олий таълим педагогикаси ва психологияси;
- Электрон педагогика асослари;
- Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат;
- Амалий хорижий тил.

Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули:

- Нефт ва газ саноатининг долзарб муаммолари ва замонавий технологиялари
- Нефть ва газ саноатини ривожлантиришнинг замонавий концепцияси

- Нефть ва газ конларини ишлатиш тизимларини оптималлаштириш усуллари
 - Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги.
- Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули:**
- “Нефть ва газ иши ” йўналиши фанларини ўқитиш методикаси.
 - “Нефть ва газ иши ” йўналиши фанларини ўқитишда инновациялар.

Танлов фанлари модули.

Курснинг мақсади ва вазифалари

Олий таълим муассасалари “Нефть ва газ иши” таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумқасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг мақсади – педагогик фаолиятга назарий ва қасбий тайёргарликни таъминлаш ва янгилаш, қасбий компетентликни ривожлантириш асосида таълим-тарбия жараёнларини самарали ташкил этиш ва бошқариш бўйича билим, кўникма ва малакаларни такомиллаштиришга қаратилган.

Олий таълим муассасалари Нефть ва газ иши таълим йўналишлари ва мутахассисликлари умумқасбий ва махсус фанлардан дарс берувчи педагоглар малакасини ошириш курсининг вазифаси – педагогик кадрлар тайёргарлигига қўйиладиган талаблар, таълим ва тарбия ҳақидаги ҳужжатлар, педагогика ва психологиянинг долзарб муаммолари ва замонавий концепциялари, амалий хорижий тил, хорижий таълим тажрибаси, педагогнинг шахсий ва қасбий ахборот майдонини лойиҳалаш, педагог кадрларнинг малакасини ошириш сифатини баҳолаш ишлари мазмунини ўрганишга йўналтиришдан иборат.

Курс якунида тингловчиларнинг билим, кўникма ва малакаларга қўйиладиган талаблар

Тингловчи:

- Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, таълим соҳасида давлат сиёсати ва бошқа қонунчилик ҳамда ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатларни;
- “Таълим тўғрисида”ги Қонун, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва бошқа Қонун ҳужжатларининг қабул қилиниши, моҳияти ва аҳамиятини;
- мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясини;
- таълим соҳасидаги инновацияларни;
- жамиятни ва таълимни ахборотлаштириш технологияларини;
- педагогика ва психологиянинг сўнгги ютуқларини;
- ўқитувчининг инновацион фаолиятини;
- замонавий таълим методларини;
- электрон педагогика асосларини;

- педагогик маҳорат асосларини
- Нефт ва газ иши фанларини ўқитишдаги илғор хорижий тажрибалари
- Нефт ва газ иши тараққиётининг замонавий тенденциялари;
- Нефт ва газ ишининг замонавий техникаси ва технологияси;
- хорижий мамлакатларда нефт ва газдан самарали фойдаланиш тажрибаси;
- бурғилаш қурилмаларининг таркиби ва жойлашиши;
- бурғилашнинг замонавий дастгоҳлари;
- нефть, газ захираларини ҳисоблашнинг замонавий усуллари;
- кудуқларни ер ости таъмирлаш;
- нефть ва газни тўплаш ва ташиш қурилмалари ва иншоотлари;
- нефть ва газ кони корхоналарида комплекс автоматлаштириш асосий ривожланиш йўналишлари;
- товар нефтнинг миқдор ва сифатини ўлчашининг замонавий усуллари;
- мамлакатимиз нефт ва газ масалалари ва истиқболларини
- нефт ва газ манбалари;
- нефт ва газни самарали ташиш ва тақсимлаш;
- ҳаёт фаолияти хавфсизлигини таъминлаш асослари;
- ҳаёт фаолияти хавфсизлигининг асосий тушунчалари ва мазмуни;
- хавфлар, уларнинг таснифи;
- ҳаёт фаолияти хавфсизлигининг ҳуқуқий ва ташкилий асослари;
- фаолият хавфсизлигини таъминлаш тамойиллари, услублари;
- “Нефт ва газ иши ” йўналиши фанларининг ўзига хос жиҳатлари;
- таълимнинг қонуниятлари ва принциплари;
- Таълимнинг ташкилий шакллари;
- “Нефт ва газ иши ” йўналиши фанларини ўқитишда қўлланиладиган таълим методлари ва воситалари;
- талабаларнинг ўзлаштирганлик даражасини назорат қилиш ва баҳолашнинг назарий асослари ҳамда мутахассислик фани ўқитувчисига қўйиладиган талаблар ҳақидаги масалаларини *билиши* керак.

Тингловчи:

- таълим-тарбия жараёнларини ривожлантиришга қаратилган инновацияларни ишлаб чиқиш ва жорий этиш;
- таълим сифатини назорат қила олиш;
- ўқув-методик ҳужжатларни ярата олиш;
- таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш;
- замонавий педагогик технологияларни таълим жараёнига татбиқ этиш;
- виртуал лаборатория ишларини яратиш ва қўллаш;

- хорижий тилдаги манбалардан педагогик фаолиятда фойдалана олиш;
- электрон ўқув материалларини яратиш технологияларини билиши, ҳамда улардан таълим жараёнида фойдаланиш;
- товар нефтнинг миқдор ва сифатини ўлчашнинг замонавий усуллари;
- магистрал нефтепровод ва газопровод орқали узатиладиган маҳсулотларни сифатини назорат қилиш ва тайёр маҳсулотларни нефт базаларда ва газ ер остида омборларида сақлаш;
- Нефть ва газ қазиб чиқариш жараёни, қатламларнинг нефть ва газ бераолишлиги, технологик кўрсаткичлари янги конларининг ишлаш усуллари ва лойиҳалаштириш;
- Қудуқларни доимий назоратини таъминлаш;
- Қудуқларни ўзлаштириш ва синаш;
- Янги нефть, газ ва газоконденсат конларини ишлатиш;
- ишлаб чиқаришда электр хавфсизлик қоидаларига риоя этиш;
- фуқароларни фавқулодда вазиятлардан ҳимоя қилиш воситаларидан фойдаланиш;
- фавқулодда ҳолатларда кутқарув ва бошқа шошилиш ишларини ташкил этиш;
- “Нефть ва газ иши ” йўналиши фанларининг ўзига хос жиҳатларини изоҳлаш;
- мутахассислик фанини ўқитишда қўлланиладиган таълим методлари ва воситаларини тўғри қўллаш олиш;
- мутахассислик фани ўқитувчисига қўйиладиган талаблар асосида фаолият олиб бориш *қўникмаларига* эга бўлиши лозим.

Тингловчи:

- педагогик мониторинг олиб бориш;
- психологик-педагогик диагностиканинг замонавий методларидан фойдаланиш;
- “Нефть ва газ иши ” йўналиши мутахассислик фанлари дастурига саноат турларидан фойдаланишнинг самарали усуллари татбиқ қилиш;
- Нефть ва газни тежашнинг масалаларининг долзарб томонларини, замонавий йўналишлари, усулларидан фойдаланиш
- Нефть ва газ саноатини ривожлантиришнинг замонавий концепцияси нефть ва газ конларини қидириб топиш, ўзлаштириш, тарқалиш қонуниятларини таълим жараёнига татбиқ этиш;
- Нефть ва газ саноатининг истиқболларига оид мавзуларни ўқув жараёнига киритиш;
- Хориж мамлакатлар нефть ва газ саноатининг равожланишини таҳлил қилиш ҳамда уларнинг ютуқ-камчиликларига муносабат билдирган ҳолда таълим жараёнида фойдаланиш;

- Нефт ва газ саноати соҳасидаги янги техника-технологиялардан фойдаланишнинг самарали усуллари амалий машғулотлар жараёнига олиб кириш;
- “Нефт ва газ иши ” йўналиши” фанларини ўқитишнинг дидактик таъминотини яратиш;
- “Нефт ва газ иши ” йўналиши фанларини ўқишда ўқув машғулотларининг “Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги” билан уйғунлигини таъминлаш ишларини олиб бориш *малакаларига* эга бўлиши зарур.

Курсни ўқитишда замонавий ахборот ва педагогик технологиялар

Модуллари ўқитишда дарслик, ўқув қўлланмалар, маъруза матнларининг электрон версияларидан, электрон плакатлар ва бошқа электрон ресурслардан фойдаланилади. Машғулотлар семинар-тренинг шаклида олиб борилади ва кичик гуруҳларда ишлаш каби интерфаол методлардан фойдаланган ҳолда амалга оширилади.

Малака ошириш жараёни 144 соатни ташкил этади. Ўқув юкмаси ҳафтасига 36 соат этиб белгиланган. Ўқув курсини тугаллаган тингловчиларга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16 февралдаги 25-сон қарори билан тасдиқланган давлат намунасидаги малака оширганлиги ҳақидаги сертификат берилади.

« Нефт ва газ иши » малака ошириш курсининг ўқув модуллари ва уларнинг таркиби мазмуни

I. Умумий тайёргарлик модули

1.1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг асарларида жамият ривожини ва таълим–тарбия масалалари.

И.Каримов асарларида жамият тараққиёти тўғрисида янги назарий концептуал ёндашувнинг илмий асослари. Ўзбекистон ижтимоий ҳаётини сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрлар хилма-хиллигига асосланиши. Жамият ривожланиш босқичлари. Мустақиллик ва ўқиш даврининг зарурияти. Тараққиётнинг “Ўзбек модели”нинг ишлаб чиқиши, асосий принциплари. Жамият тараққиётини демократлаштириш ва модернизация қилиш. Эришилган ютуқлар ва унинг истиқболлари.

Демократик жамият қуришда ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти унинг муҳим шартини эканлиги. Мамлакатда демократик ислохотларни чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясининг ишлаб чиқиши, унинг асосий йўналишлари. Фуқаролик жамиятини ривожлантиришга қаратилган янги қонунлар ва ўзгаришларнинг аҳамияти.

Глобаллашув ва таълим-тарбия тизимидаги замонавий талаблар. Ахборот коммуникация тизими, замонавий педагогик технологиядан фойдаланиш ва унинг афзалликлари. Таълим-тарбиянинг миллий-маънавий негизлари,

умумдемократик принципларга асосланиш, миллий ғоя негизларидан таълим-тарбияда фойдаланиш.

1.2. Таълим-тарбия жараёнларини ташкил этиш ва бошқаришнинг меъёрий-ҳуқуқий асослари.

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси, Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги Қонуни, “Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури”, Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармонлари ва фармойишлари, Вазирлар Маҳкамасининг Қарорлари.

Давлат таълим стандартлари, классификатор, ўқув режалар, фан дастурлари, Олий таълим вазирлигининг низомлари, буйруқлари, йўриқномалар ва бошқа меъёрий ҳужжатларнинг мазмуни ва моҳияти.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ваколатлари, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг ваколатлари, маҳаллий давлат органларининг ваколатлари, Олий таълим муассасаларининг ваколатлари.

1.3. Таълим сифати менежменти.

Умумий сифат менежменти тушунчаси, унсурлари, асосий ғояси ва тамойиллари. Таълим сифати тушунчаси, тавсифлари, бошқариш функциялари ва бошқичлари. Таълим сифатини юксалтириш воситалари.

Олий таълим тизимининг сифатига таъсир этувчи омиллар. Ўқув жараёни сифати. Профессор-ўқитувчиларнинг педагогик маҳорати ва илмий салоҳияти. Олий таълим муассасасининг моддий-техник таъминоти сифати. Олий таълим муассасасининг сифат сиёсати. Таълим маркетинги хизматлари сифати. Битирувчиларнинг сифати.

Олий таълим сифатини баҳолашнинг асосий йўналишлари. ОТМларнинг рейтинги. Ўқитувчи илмий фаолиятининг сифатини баҳолаш мезонлари. Ўқитувчининг маънавий-ахлоқий фаолиятини баҳолаш мезонлари. Мутахассислик фанлари бўйича ўқитувчининг услубий рейтинг баҳосини аниқлаш тартиби. Таълим жараёнини баҳолаш усуллари ва технологияси. АРМ ва кутубхона хизматини баҳолаш. Талабанинг «лавозим имконияти»ни баҳолаш услубиёти. Битирувчи талабаларнинг лавозим имконияти бўйича сифат тоифалари ва белгилари. Факультет ва кафедралар даражасида сифат менежменти.

II. Умумқасбий тайёргарлик модули

2.1. Олий таълим педагогикаси ва психологияси.

Олий таълим педагогикаси ва психологияси фанининг долзарб муаммолари. Таълим жараёни ягона тизим сифатида. Таълим парадигмалари. Педагогик тадқиқот методлари. Олий таълимни модернизациялаш ва

оптималлаштириш. Таълим жараёнининг психологик ўзига хослиги. Ўқув мотивацияси ва таълим самарадорлиги. Шахс психологияси ва шахсга йўналтирилган таълим. Педагогик коммуникацияда психологик компетентлик.

2.2. Электрон педагогика асослари.

Ахборот – коммуникация технологиялари ҳақида тушунча, ахборот – коммуникация технологиялари воситалари. Янги ахборот технологиялари, ахборот тизимини бошқариш, ахборот тизимининг функционал ташкил этувчилари. Маълумотларни марказлашган ҳолда қайта ишлаш. Маълумотларни узатиш тизимлари ва уларнинг характеристикаси. Замонавий коммуникацион технологиялар. Таълим жараёнида ахборот-коммуникация технологиялар, интерактив технологиялардан фойдаланиш.

Ўқув мақсадли электрон воситаларни яратиш ва уларнинг сифатини баҳолаш, ўқув-тарбия жараёнининг ахборот-методик таъминотини ва ўқув муассасаси ташкилий бошқарув тизимини автоматлаштириш ва унинг истиқболлари, электрон ўқув материаллар базасининг тузилмаси ва таркиби, таълимий ИНТЕРНЕТ ресурслари ва улардан ўқув жараёнида фойдаланиш.

Педагогик дастурий воситаларнинг умумий таърифи. Электрон ўқув материаллари ва уларнинг турлари. Замонавий дастурлаш тиллари асосида электрон ўқув материалларини яратиш.

Аудиовизуал ахборот: табиати, манбалари, ўзгартирувчилар, ташувчилари. Ўқитишнинг аудиовизуал технологиялари: теле ва видеоконференциялар ва уларни ташкил этиш, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмалари, аудио, видео ва компьютерли материалларнинг банки, аудио, видео ва компьютерли ўқув қўлланмаларини яратишнинг дидактик принциплари. Ўқитишнинг интерфаол технологиялари.

2.3. Таълим технологиялари ва педагогик маҳорат.

Таълим технологиялари ва педагогик маҳоратнинг назарий асослари. Таълим технологияси ва шахсга йўналтирилган таълим турлари. Замонавий таълим (модулли, муаммоли, интерфаол, ҳамкорликда ишлаш, индивидуал, информацион) технологиялари. Олий таълим муассасаларида аудитория ва аудиториядан ташқари таълимни ташкил этиш. Педагогик мулоқот маданияти ва психологияси. Педагогнинг коммуникатив ва креатив қобилиятлари. Касбий компетентлик. Педагогик назокат ва одоб-ахлоқ. Педагогик техника. Нутқ техникаси ва маданияти. Педагогик низолар. Педагогик жараёни технологик лойihalаштириш.

2.4. Амалий хорижий тил

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 10 декабрдаги “Чет тилларни ўрганиш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги” қарорининг моҳияти ва тарихий аҳамияти. Чет тилларда эркин

сўзлаша оладиган мутахассисларни тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш. Жаҳон цивилизацияси ютуқлари ва дунё ахборот ресурсларидан фойдаланиш. Халқаро ҳамкорлик ва мулоқотларни ривожлантириш. Таълим тизимининг барча босқичларида чет тилларни узлуксиз ўрганишни ташкил қилиш. Чет тилини эгаллаш даражаларининг Европа системаси (CEFR) ва унинг учта асосий даражаси. Сўз бирикмалари атрофида мулоқот. Сўзлашув ва эшитиш қобилияти. Ишда, ўқишда, бўш вақтларда бўладиган суҳбат малакасини шакллантириш. Эркин касбий мулоқот. Чет тилида илмий мунозара. Туризмга оид мулоқот. Йирик, мураккаб матнлар ва уларни тушуна олиш кўникмаси. Фикрни раво ифодалаш. Чет тилида бўлган интернет матнларининг асосий ғоясини тушуниш. Таржима хусусиятлари. Оғзаки ва ёзма таржима.

III. Умуммутахассислик бўйича тайёргарлик модули

3.1. Нефть ва газ саноатининг долзарб муаммолари ва замонавий технологиялари

Нефть ва газ саноатининг долзарб муаммоларига тарихий, ижтимоий ва экологик ёндашувлар.

Нефть ва газ саноатининг долзарб муаммолари бу ишлаб чиқариш бирлашмаларини замонавий техникалар билан таъминлаш. Бунинг учун бурғилаш қурилмаларининг таркиби ва жойлашиши; бурғилашнинг замонавий дастгоҳлари; нефть ва газ қудуқларидан фойдаланиш усуллари; нефть, газ захираларини ҳисоблашнинг замонавий усуллари; қудуқларни ер ости таъмирлаш; нефть ва газни тўплаш ва ташиш қурилмалари ва иншоотлари; нефть ва газ кони корхоналарида комплекс автоматлаштириш асосий ривожланиш йўналишлари; товар нефтнинг миқдор ва сифатини ўлчашнинг замонавий усуллари; нефтепровод, газопровод ва нефть базалардан фойдаланиш ва нефть, нефтьмаҳсулотларини ва газларни ер остида сақлаш иншоотлари тўғрисида маълумот берилган.

Нефть ва газ манбалари, улардан самарали фойдаланиш усул-лари ҳамда бу йўналишда замонавий технология ва техникани кенг қўллаш масалалари.

3.2. Нефть ва газ саноатини ривожлантиришнинг замонавий концепцияси

Нефть ва газ саноатини ривожлантиришнинг замонавий концепцияси, нефть ва газ конларини қидириб топиш, ўзлаштириш, тарқалиш қонуниятларини, захираларини, келажак истикболларини аниқлаш. Бунинг учун янги қудуқларни замонавий бурғилаш ускуналари билан бурғилаш, нефть ва газ қудуқларини қуриш, нефть ва газ конларини ишлатишни лойиҳалаштириш, қудуқларни жойлаштириш.

Нефть ва газ қазиб чиқариш жараёни, қатламларнинг нефть ва газ бераолишлиги, технологик кўрсаткичлари янги конларининг ишлаш усуллари ва лойиҳалаштириш.

Қудуқларни доимий назоратда ушлаб туриш. Қудуқларни ўзлаштириш ва синаш. Янги нефть, газ ва газоконденсат конларини ишлатиш. Ўзбекистон худудида нефть базалар ва газларнинг ер ости иншоотлари.

3.3. Нефть ва газ конларини ишлатиш тизимларини оптималлаштириш

Бу таълим йўналишида ўқиш жараёнида ушбу ўқув фани бўйича ўзлаштирилган маълумотларга, ҳамда ўқув режасида режалаштирилган математик ва табиий (олий математика, назарий механика), умумқасбий (Чизма геометрия, муҳандислик графикаси; гидравлика ва гидромашиналар; амалий механика; электр техника, электроника ва электр юриткичлар; Нефть ва газ кон геологияси; нефть ва газ иши асослари; ҳаёт фаолияти хавфсизлиги; газни ер остида сақлаш; конларда нефть, газ ва сувни йиғиш ва тайёрлаш ва ҳ.к.) фанларини билишга асосланади. Нефть ва газ конларининг ишлатишда маҳсулдор қатламларни ишга тушириш тизими, уюмларда қудуқларни жойлаштириш тизими, ҳар бир қатламда маҳсулдор қатламни ишга тушириш кетма-кетлигини белгилаш, қатлам босимини сақлаш усуллари қўллаш тизимлари, конларни ишлатишнинг оқилона тизимини танлаш, конларни ишлатишнинг иқтисодий кўрсаткичларини ҳисоблаш, конни ишлатишнинг лойиҳалаштиришда гидродинамик ҳисоблашлар.

3.3. Ҳаёт фаолияти хавфсизлиги

Ҳаёт фаолияти хавфсизлигини таъминлаш асослари. Ҳаёт фаолияти хавфсизлигининг асосий тушунчалари, уларнинг мазмуни. Хавфлар, уларнинг таснифи. Фаолият хавфсизлигини таъминлаш тамойиллари, услублари.

Ҳаёт фаолияти хавфсизлигининг ҳуқуқий ва ташкилий асослари.

Ишлаб чиқаришда фаолият хавфсизлигини таъминлаш бўйича қабул қилинган асосий қонунлар, стандартлар, низомлар, қоидалар ва меъёрий ҳужжатлар тизими.

Ишлаб чиқариш жараёнлари санитарияси ва гигиенаси. Инсон меҳнат фаолиятининг физиологик-гигиеник асослари. Инсон меҳнат фаолиятига таъсир этувчи салбий омиллар, уларнинг турлари, моҳияти ва ҳимояланиш усуллари. Меҳнат жараёнида ишловчининг ишлаш қобилиятини пасайиши ва зўриқиши.

Ишлаб чиқаришда электр хавфсизлик асослари. Техносферада хавфсизликни таъминлаш масалалари.

Фуқароларни фавқулодда вазиятлардан ҳимоя қилиш услублари ва воситалари, уларнинг хусусиятлари. Фавқулодда ҳолатларда қутқарув ва бошқа шошилинч ишларини ташкил этиш.

Фуқароларни фавқулодда вазиятлардан ҳимоя қилиш услублари ва воситалари, уларнинг хусусиятлари. Қутқарув ва бошқа шошилиш ишларини ташкилий асослари, шикастланган ўчоқларда уларни олиб бориш усуллари. Табиий офатлар, авария ва ҳалокат оқибатларини бартараф этишда қутқарув ва бошқа шошилиш ишларини ташкил этиш ва ўтказиш.

Ёнғин хавфсизлиги Ўзбекистон Республикасининг 2009 йил 30 сентябрдаги “Ёнғин хавфсизлиги тўғрисида”ги қонуннинг мазмун-моҳияти. Ёнғин офати, унинг келиб чиқиш сабаблари, омиллари, турлари, ёниш фазалари ва уларнинг хусусиятлари. Иқтисодиёт тармоқлари бинолари, иншоотлари ва қурилиш материалларининг ёнғинга қарши бардошлилик даражалари.

IV. Мутахассислик бўйича тайёргарлик модули

4.1. “Нефт ва газ иши” йўналиши фанларини ўқитиш методикаси.

“Нефт ва газ иши” йўналиши ўқув предметларининг ўзига хос жиҳатлари. Йўналиш ўқув предметларини ўқитишнинг мақсади ва вазифалари. Йўналиш ўқув предметини ўқитишда таълим методлари ва воситалари. Мутахассислик ўқув предмети ўқитувчисига қўйиладиган талаблар. Назарий ва амалий машғулотларни ташкил этиш жараёни. Талабаларнинг мутахассислик тайёргарлигини аниқлаш, назорат қилиш ва баҳолашнинг назарий асослари.

4.2. “Нефт ва газ иши” йўналиши фанларини ўқитишда инновациялар.

Олий таълим муассасаси ўқитувчиси шахсига қўйиладиган замонавий талаблар. Инновацион фаолият тузилмаси. Педагогик жараёнда инновация. Педагогик фаолиятга инновацияларни тадбиқ этишнинг самарали шакллари. “Нефт ва газ иши” йўналиши фанлари ўқитувчисининг инновацион фаолияти хусусиятлари. “Нефт ва газ иши” йўналиши фанлари ўқитувчиси фаолиятига аксиологик, акмеологик, креатив ва рефлексив ёндашувлар.

V. Танлов фанлари модули

Таълим соҳалари йўналишлари бўйича тингловчиларнинг эҳтиёжидан келиб чиқиб олий таълим муассасаси ҳузуридаги тармоқ марказлари танлов фанлар модулининг таркибий қисми ва мазмунини белгилайди.

Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

Амалий машғулотлар олий таълим тизимида ўқув жараёни ва ўқув-услубий фаолиятни моделлаштириш ҳамда олий таълим педагогикаси ва психоло-гияси, электрон педагогика асослари, таълим технологиялари ва

педагогик маҳорат, амалий хорижий тил, педагогика, психология фанлари ва уларни ўқитишнинг долзарб муаммолари ҳамда замонавий концепцияси, педагогнинг шахсий ва касбий ахборот майдонини лойиҳалаш, нефт ва газ иши фанларининг дидактик таъминоти, нефт ва газ иши фанларини ўқитишдаги инновациялар, Нефть ва газ қудуқларни қуриш конструкцияси тузиш, бурғиловчи мустаҳкамловчи қувурлар бирикмалари ҳисоблаш, нефть ва газ қудуқларини цементлашни ҳисоблаш, автоматик бурғилаш усуллари, конларни ишлатишни лойиҳалаш., нефть ва газ захираларини ҳисоблаш, илғор хорижий педагогик тажрибалар ва ундан фойдаланишнинг техникавий йўналишларини ўрганиш мавзулари доирасида олиб борилади.

Тингловчиларнинг йўналишга оид олган назарий билимларини такомиллаштириш мақсадида тажриба алмашиш ҳамда амалий машғулотларни олиб бориш ишларини саноат йўналишидаги ишлаб чиқариш корхоналари, ташкилот ва муассасаларида, шунингдек, олий таълим муассасаларининг замонавий жиҳозларга эга бўлган лабораторияларида, замонавий дидактик таъминот ва технологик жиҳозларига эга бўлган аудиторияларда ҳамда Интернет тармоғига уланган компьютер синфларида амалга ошириш кўзда тутилган.

Мустақил ишни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Тингловчи мустақил ишни муайян модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда қуйидаги шакллардан фойдаланиб бажаради:

- Реферат (модулга ажратилган соатлар ҳажмидан келиб чиқиб белгиланади).
- Такдимот (танланган мавзу асосида такдимот тайёрланади).
- Мутахассислик фани бўйича ўқув-дидактик материаллар тайёрлаш.
- Мутахассислик фани бўйича машғулотлар ишланмаларини лойиҳалаш.
- Даражали тестлар банкини яратиш.
- Кейслар банкини яратиш.
- Ижодий топшириқлар ишлаб чиқиш.

Мустақил иш мазмуни танланган мавзуга мос бўлиб уни бажаришда қуйидагиларга эътибор берилади:

Таркиби:

- титул варағи;
- кириш;
- асосий қисм;
- хулоса;
- фойдаланган адабиётлар рўйхати;
- илова (интернет тармоғидан олинган маълумотлар, амалий материаллар нусхалари, дарс ишланмаси ва б.).

Мазмуни:

- тавсия қилинган адабиётларни мутоала қилиш;
- мутахассислик фанларида инновациялардан фойдаланиш;

- мультимедия дарсликларини яратиш мезонлари;
- талаба билан индивидуал ишлашда педагогик маҳорат;
- касбий педагогика муаммолари;
- интернетда мавзуга оид маълумотларни излаш ва мутоала қилиш;
- малака ошириш курси давомида мустақил дарс олиб бориш;
- дарснинг маърузаси, тарқатма материаллари, технологик харитасини тайёрлаш;
- касбий педагогиканинг услубий таъминоти муаммолари;
- педагогик фаолиятда анъанавийлик ва инновациялар;
- ўзбек педагогик услубиёти ва унинг модернизацияси.

Мустақил иш мазмуни ва шакли йўналиш таркибидаги модуллар хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда кенгайтирилиши ва ўзгартирилиши мумкин.

Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулари:

1. Инновацион педагогик фаолият назарий асослари.
2. Блум таксономияси асосида таълим мақсадларини лойиҳалаш.
3. Таълим натижалари таксономияси.
4. Замонавий педагогик технологиялар орқали мутахассислик фанларини ўқитишни лойиҳалаш.
5. Компьютер тармоқлари.
6. Таълимни ташкил этиш турлари ва шакллари.
7. Ахборот – коммуникация технологиялари воситалари ва уларни таълим жараёнида қўллаш имкониятлари.
8. Дарс-таълимни ташкил этишнинг асосий шакли сифатида.
9. Электрон ўқув-методик материаллар мажмуаси, унинг тузилмаси ва таркиби.
10. Нефть ва газ қудуқларни бурғилаш режими.
11. Бурғилаш жихозлари.
12. Намуна олувчи долотолар.
13. маҳсулдор қатламларни очиш.
14. Нефть, газ ва газконденсат конларини ишлатиш
15. Қудуқларнинг маҳсулдорлигини ошириш усуллари
16. Нефть ва газларни қазиб олишда содир бўладиган асоратлар
17. Нефтепровод, газопровод ва нефтебазалардан фойдаланиш
18. Бурғилаш дасгоҳлари
19. Долоталар турлари.
20. Ўлчаш қурилмалар.
21. Газ- нефть сақлаш иншоотларининг ер ости қурилмалари

Дастурнинг информацион-методик таъминоти

Модулларни ўқитиш жараёнида таълимнинг замонавий методлари, педагогик ва ахборот технологияларини қўлланилиши назарда тутилган:

- модулларнинг барча маърузалари бўйича замонавий компьютер технологиялари ёрдамида мультимедияли тақдимот тайёрлаш;
- амалий машғулотларда педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларидан кенг фойдаланиш;
- тингловчиларнинг илғор тажрибаларини ўрганиш ва оммалаштириш назарда тутилган.

Адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 1998.
2. И.А.Каримов. Юксак маънавият – енгилмас куч. Т.: «Маънавият». –Т.: 2008.-176 б.
3. И.А.Каримов. Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. Т.: “Ўзбекистон”. –Т.: 2011.-440 б.
4. «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг қонуни, «Халқ сўзи», 1998 й., 15 май 2- бет.
5. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар.- Т.: Ўзбекистон, 2000.
6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 16-февралдаги “Педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва уларни малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги 25-сонли Қарори.
7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2011 йил 20 майдаги “Олий таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва юқори малакали мутахассислар тайёрлаш сифатини тубдан яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисидаги” ПҚ-1533-сон Қарори.
8. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 26 сентябрдаги “Олий таълим муассасалари педагог кадрларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 278-сонли қарори
- 1.А.М.Аминов, С.И.Ибодуллаев, Ш.С.Султанмуродов, Д.Р.Махаматходжаев, А.А.Рахимов Нефт ва газ иши бўйича методик маълумотнома (Справочник) Тошкент 2012. 322 б.
2. А.М.Аминов, F.S.Qurbonov, d.Q.Nazarbekova Neft va gaz quduqlarini qurish asoslari Toshkent 2012. 223 b.
3. Б.Ш.Акрамов, Ш.Х.Умедов Нефть қазиб олиш бўйича маълумотнома Тошкент 2010. 368 б.
4. У.Д.Нурматов, А.М.Аминов. «Нефт ва газ қудуқларини бурғилаш» Ўқув қўлланма 2003 й. 195 бет.
5. «ZiyoNET»
6. Азизходжаева Н.Н. Педагогик технология ва педагогик маҳорат Чўлпон: 2005. 213 б.
7. Давлетшин М.Г., Тўйчиева С.М. Умумий психология. - Т.: ТДПУ, 2002. 218 б.

- 8.Б.Ғ.Қодиров. У.Бегимқулов, А.А.Абдуқодиров. Ахборот технологиялари. Электрон дарслик. 2002. 213 б.
- 9.Ғозиев Э., Мамедов К. Касб психологияси. - Т., 2003. 183 б.
- 10.Ишмухаммедов Р.Ж. Инновацион технологиялар ёрдамида ўқитиш самарадорлигини ошириш йўллари Тошкент: 2000. 161 б.
- 11.Махсудова М.А. Мулоқот психологияси. - Т., 2006. 183 б.
- 12.Мавлонова Р., Холикбердиев К., Тураева О. Педагогика.– Т.: Ўқитувчи, 2006. 298 б.
- 13.Немов Р.С. Психология. - М.: ВЛАДОС, 2003.- 1-2-т. 518 с.
- 14.Оконь В. Ведение в общую дидактику. М., 1990. 128 с.
- 15.Подласый И. Педагогика. Новый курс: учебник для студ. Педаг. Вузов. – в 2-х Н. – М. : ВЛАДОС, 1999. – 567 с.
- 16.Раҳмонқулова С.И. IBM PC шахсий компьютерида ишлаш.-Т.,1998 224 б.
- 17.Сайидахмедов Н.С. Янги педагогик технологиялар. – Т.: Молия, 2003. – 172 б.
- 18.Саттаров И., Б.Ғ.Қодиров, У.Ш.Бегимқулов. «Компютерда лаборатория ишлари». Т. ТДПУ нашриёти. 2002. 143 б.
- 19.Толипов Ў., Усмонбоева М. Педагогик технологияларнинг тадбиқий асослари – Т.: 2006. 163 б.
- 20.Усмонова Э.З. Ўқувчиларда мустақил тафаккурни қандай шакллантириш мумкин? - Т.: ТДПУ, 2000. 122 б.
- 21.Холмуродов Р.И., М.Ҳ, Лутфуллаев. «Замонавий ахборот технологиялари асосида ўқитиш», Т.,ЎзРФА «Фан», 2003 й. 176 б.
- 22.Чернышев А.С. Практикум по решению конфликтных педагогических ситуаций. – М., 1998 г. 221 с.

Интернет маълумотлари:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Матбуот маркази сайти: www.press-service.uz
2. Ўзбекистон Республикаси Давлат Ҳокимияти портали: www.gov.uz
3. Ахборот-коммуникатсия технологиялари изохли lug'ati, 2004, UNDP DDI: Programme www.lugat.uz, www.glossaiy.uz
4. Ўзбек интернет ресурсларининг каталоги: www.uz
5. Infocom.uz электрон журнали: www.infocom.uz
6. <http://www.bank.uz/uz/publisIVdoc/>
7. www.press-uz.info
8. <http://www.uforum.uz/>
9. Ахборот resurs markazi <http://www.assc.uz/>
10. <http://www.xabar.uz>
11. www.ziyonet.uz
12. www.edu.uz
13. www.pedagog.uz
14. www.tdpu.uz